

Rauhanvälityksen toimintaohjelma

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

Rauhanvälityksen toimintaohjelma

Joulukuu 2011

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

SISÄLTÖ

Rauhanvälityksen toimintaohjelma	5
1 Suomen toiminta kansainvälisen rauhanvälityksen kehittämisessä	9
2 Suomen oman rauhanvälityskapasiteetin edistäminen	17
3 Suomen osallistumisen lisääminen kansainvälisessä rauhanvälityksessä	25
4 Temaattiset ja alueelliset painopisteet	27
5 Rahoitus	33
Lyhenteet	35

Rauhanvälityksen toimintaohjelma

Pysyviä ratkaisuja konflikteihin saadaan vain puuttamalla niiden taustalla oleviin poliittisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin ongelmiin. Rauhanvälitystoiminta muodostaa yhden keinon diplomatian perustoimintojen joukossa konfliktien ennaltaehkäisyssä, konfliktien ratkaisussa ja luottamuksen lisäämisessä. Rauhanvälitys on usein ensimmäinen askel sovinnon tiellä. Rauhanvälityksen avulla pohjustetaan pidemmän aikavälin tukea poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten instituutioiden rakentamiselle.

Rauhanvälitystoiminnan hyödyllisyys on saanut kansainvälistä tunnustusta osana kokonaisvaltaista kriisinhallintaa ja kestävään kehitykseen tähtäävää kehityspolitiikkaa. Konfliktien luonne on muuttunut viimeisten vuosikymmenien aikana, ja valtioiden sisäiset konfliktit ovat yleistyneet. Samalla ei-valtiolliset toimijat ovat yhä useammin yhtäältä konfliktien osapuolia, toisaalta rauhanvälittäjiä. Kansainväliset, alueelliset ja muut järjestöt (esim. YK, EU, AU, ETYJ) sekä monet valtiot (mm. Sveitsi, Norja, Ruotsi, Belgia, Turkki) ovat kiinnittäneet entistä suurempaa huomiota rauhanvälityksen tuomaan lisäarvoon konfliktien ratkaisussa ja ennaltaehkäisyssä. Ne ovat perustaneet erityisiä rauhanvälitykseen liittyviä toimistoja ja asiantuntijatehtäviä.

Suomi tuntee vastuuta kansainvälisestä rauhasta ja haluaa vaikuttaa näkyvästi sen ylläpitämiseen ja lisäämiseen. Suomi on tunnettu ja luotettu toimija kansainvälisessä kehityspolitiikassa ja rauhanturvaamisessa. Sen pohjalta Suomen on luontevaa jatkaa myös oman rauhanvälityskapasiteetin rakentamista ja hyödyntää jo saavutettua profiiliaan rauhanvälitystoimijana. Rauhanvälitys täydentää Suomen kokonaisvaltaisen kriisinhallintapanostuksen ja kehityspolitiikan keinovalikoimaa.

Rauhanvälityksen toimintakentällä Suomi voi erottua ja tarjota lisäarvoa mm. tuomalla esiin mallin verkostoitumisesta niin kansainvälisellä kuin kansallisella tasolla. Suomi toimii yhteistyössä muiden maiden kanssa kansainvälisten rauhanvälitysrakenteiden vahvistamiseksi ja rauhanvälityksessä tarvittavan osaamisen lisäämiseksi.

Rauhanvälitys ei ole vain toimia korkealla poliittisella tasolla vaan myös monenlaista luottamuksen rakentamista. Suomalaista rauhanvälityskykyä

tulee voida tarjota rauhanvälityksen tarpeisiin erilaisissa konfliktitilanteissa, eri tasoilla, kaikissa konfliktin vaiheissa ja moninaisten toimijoiden tahoilta. Suomi voi hyödyntää rauhanvälitystyössä hankittua kokemusta ja diplomaattista osaamista rauhanvälityksessä sekä tarjota asiantuntemustaan ja teknistä osaamistaan. Vastaavasti rauhanvälityksen erityisosaamista tulee lisätä. Suomen on koordinoitava valtionhallinnon ja kansalaisyhteiskunnan olemassa olevat voimavarat, jotta niitä voidaan kokonaisvaltaisesti hyödyntää rauhanvälitystoiminnassa. Lisäksi naisten rooliin rauhanprosesseissa kiinnitetään erityistä huomiota.

Tehokas panostaminen rauhanvälitykseen edellyttää päätöksiä poliittisten ja taloudellisten resurssien turvaamiseksi. Suomessa on perinteisesti ollut laaja yksimielisyys niin kehityspolitiikan kuin rauhanturvaamisen osalta. Tällaisella konsensushakuisella tavalla Suomen rauhanvälitystroolia on hyvä rakentaa.

Suomen hallitusohjelma 2011 toteaa, että hallitus kehittää Suomen panostusta kansainväliseen rauhanvälitystoimintaan ja kriisien ennaltaehkäisyyn. Tämä rauhanvälityksen toimintaohjelma on laadittu hallitusohjelman mukaisesti Suomen osaamisen ja osallistumisen vahvistamiseksi.

Suomen julkaisema *Rauhanvälitys – Suomen suuntaviivoja* -aloitetta koskeva esite (toukokuu 2010) sisältää tavoitteita Suomen toiminnalle kansainvälisen rauhanvälityksen edistämiseksi. Suomen tavoitteita voidaan tulevaisuudessa edistää monin eri keinoin, jotka edellyttävät myös resursseja niiden toimeenpanolle. Tässä toimintaohjelmassa käsitellään rauhanvälitystä *Suuntaviivoja* -aloitteessa linjatun mukaisesti eikä puututa laajempiin rauhanrakentamiseen liittyviin kysymyksiin, joita käsitellään muissa ulkoministeriön julkaisuissa, esimerkiksi kehityspoliittisessa ohjelmassa, kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan strategiassa ja YK-strategiassa. Suomen 2010 rauhanvälityksen suuntaviivojen mukaan rauhanvälitys on kahden tai useamman osapuolen yhteensaattamista puolueettoman toimijan taholta, ja sen tavoitteena on neuvotteluteitse ehkäistä konfliktin puhkeaminen tai saada aikaan sovinto konfliktin ratkaisemiseksi.

Rauhanvälityksen avulla pohjustetaan myös pidemmän aikavälin rauhanrakentamista ja konfliktin jälkeistä jälleenrakennusta tavoitteena kestävä rauha ja vakaa yhteiskunnallinen kehitys. Rauhanrakentamistoiminnalla

pyritään ehkäisemään konfliktien puhkeaminen uudelleen ja luomaan edellytykset kestäväälle kehitykselle. Pitkäjänteinen rauhanrakentaminen perustuu alueen omistajuuteen ja omiin ponnisteluihin, joita tuetaan kansainvälisin poliittisin ja taloudellisin keinoin. Suomi pyrkii osaltaan vahvistamaan kansainvälistä yhteistyötä ja tuomaan eri toimijoita yhteen myös rauhanrakentamisen kehittämiseksi.

1. Suomen toiminta kansainvälisen rauhanvälityksen kehittämisessä

Suomen tukea kansainvälisille järjestöille, kansainvälisille kansalaisjärjestöille ja muille toimijoille rauhanvälityksen puitteissa jatketaan ja mietitään uudenlaisia keinoja tuen lisäämiseksi. Suomi ylläpitää aktiivista keskustelua rauhanvälityskysymyksissä ja rauhanvälityskapasiteetin kehittämisessä kansainvälisissä yhteyksissään. Suomi on jo aloittanut rauhanvälitysdialogin joidenkin kiinnostuneiden valtioiden, esimerkiksi Pohjoismaiden ja Sveitsin kanssa. Kahdenvälistä yhteydenpitoa rauhanvälityskysymyksissä jatketaan. Johdonmukaisilla toimilla rauhanvälityksen tukemiseksi lisätään Suomen tunnettavuutta kansainvälisen rauhanvälityksen kehittämisessä ja toimeenpanossa. Yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa kehitetään keinoja, joilla kansainvälistä rauhanvälitykseen liittyvää yhteistyötä ja naisten osallistumista voidaan lisätä.

Yhdistyneet kansakunnat (YK)

Suomen yhdessä Turkin kanssa perustaman välitystoiminnan ystävär ryhmän toimintaa jatketaan ja kehitetään. Ystävär ryhmä toimii kansainvälisen rauhanvälityksen kehittämisen edelläkävijänä. Ystävär ryhmä on keskeinen ja kansainvälisesti näkyvä rauhanvälityksen asiantuntijaryhmä. Ryhmän tapaamiset ulkoministeritasolla lisäävät rauhanvälityksen tunnettavuutta ja merkitystä konfliktien ennaltaehkäisyssä ja ratkaisussa. Ystävär ryhmän avulla lisätään tiedonkulkua rauhanvälityksessä aktiivisten valtioiden välillä. Ryhmä tuo yhteen perinteiset rauhanvälittäjät (esim. Norja, Sveitsi, Suomi) ja uudet nousevat rauhanvälittäjät (esim. Turkki, Brasilia, Indonesia). Ryhmän toiminta edistää synergiaa ja ehkäisee päällekkäisyyttä. Rauhanvälityksen ystävär ryhmän valtioiden kanssa ylläpidetään myös kahdenvälistä dialogia rauhanvälityskysymyksissä.

Suomen ja Turkin aloitteesta ystävär ryhmä on neuvotellut ensimmäisen rauhanvälitystä koskevan yleiskokouspäätöslauselman, joka hyväksyttiin yksimielisesti 22.6.2011. Päätöslauselmalla vahvistetaan YK:n rauhanvälityksen tukitoiminnan periaatteita ja YK:n keskeistä roolia rauhanvälityksessä. YK:n pääsihteerin on määrä antaa vuonna 2012 raportti päätöslauselman toimeenpanosta. Päätöslauselma antaa YK:n sihteeristölle tehtäväksi laatia rauhanvälityksen suuntaviivat, jotka selkeyttäisivät

Yhdistyneet kansakunnat (YK)

Vuonna 2008 YK:n sihteeristön poliittiselle osastolle perustettiin rauhanvälitystoiminnan tukiyksikkö (*Mediation Support Unit, MSU*). MSU:n perustamisen taustalla oli vuonna 2005 YK:n huippukokouksessa annettu toimeksianto. MSU vastaa YK:n välitystoiminnan suunnittelusta, kehityksestä ja toteutuksesta sekä ylläpitää alan asiantuntijoiden valmiusjoukkoa. Vuonna 2010 MSU tuki lukuisia rauhanvälitys-, fasilitointi- ja dialogiprosesseja.

MSU:n toiminta perustuu pitkälti vapaaehtoisrahoitukseen. Suomi tukee MSU:ta ja yksikössä on työskennellyt Suomen

rahoittama apulaisasiantuntija (JPO). Lisäksi Suomi rahoittaa DPA/MSU:n ja YK:n kehitysohjelma UNDP:n yhteistä konfliktien eston kumppanuusohjelmaa.

Vuonna 2010 Suomi tuki seuraavia DPA/MSU:n hankkeita: 1) Internetissä toimiva välitystoiminnan työkalu ja tietopankki *UN Peacemaker*, 2) *Gender and Mediation*, jonka tavoitteena on edistää naisten osallistumista ja tasa-arvokysymysten huomioimista rauhanneuvotteluissa; ja 3) nopean toiminnan rauhanvälitystä tukeva *Rapid Response for Mediation*.

Rauhanvälityksen ystäväryhmä

Suomen ja Turkin ulkoministerit kokosivat yhteen kansainvälisestä rauhanvälitystoiminnasta kiinnostuneita valtioita ja järjestöjä YK:n 65. yleiskokouksen avajaisviikolla. Tapaamisen pohjalta sovittiin rauhanvälityksen ystäväryhmän (*Friends of Mediation*) perustamisesta. Ryhmän puheenjohtajamaiden Suomen ja Turkin lisäksi ryhmään kuuluu (marraskuu 2011) 23 muuta maata ja kahdeksan järjestöä: Bangladesh, Belgia, Brasilia, Burkina Faso, Costa Rica, Espanja, Etelä-Afrikka, Filippiinit, Indonesia, Irlanti, Japani, Malesia, Marokko, Meksiko, Norja, Qatar, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Sveitsi, Tansania ja Uganda, sekä järjestöistä Afrikan unioni (AU), Amerikan valtioiden järjestö (OAS), Arabiliitto, ASEAN, EU, ETYJ, Islamilainen yhteistyöjärjestö (OIC) sekä YK:n poliittinen osasto ja sen välitystoiminnan yksikkö Mediation Support Unit.

Ystäväryhmän tavoitteena on kehittää ja tehdä tunnetuksi kansainvälistä rauhanvälitystoimintaa, varsinkin YK:ssa ja alueellisten järjestöjen keskuudessa sekä

edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Ryhmässä esimerkiksi valmisteltiin Suomen ja Turkin aloitteesta rauhanvälitystä koskeva päätöslauselmaehdotus tammikuussa 2011. Suomen ja Turkin johdolla ryhmä neuvotteli päätöslauselmatekstistä aktiivisesti ja tuloksellisesti YK:n jäsenistön kesken ja päätöslauselma hyväksyttiin yleiskokouksessa yksimielisesti kesäkuussa 2011.

Ryhmässä voidaan jakaa kokemuksia, tietoa ja hyviä käytäntöjä. Laajapohjaisuus tuo toiminnalle legitimitettä ja tukee ryhmän jäsenten ymmärrystä eri kulttuurisista näkökulmista ja niiden huomioimisesta rauhanvälitykseen liittyvissä kysymyksissä. Samalla luodaan uudenlaisia mahdollisuuksia yhteistyön, tiedonvälityksen ja koordinoinnin lisäämiseksi rauhanvälityksestä kiinnostuneiden toimijoiden kesken, kriisitilanteiden eri vaiheissa. Ryhmään kuuluva Qatar toimii yleiskokouksen 66. istuntokauden puheenjohtajana, ja se on nostanut rauhanvälityksen yhdeksi istuntokauden tärkeimmistä prioriteeteista.

ja ohjaisivat YK:n, alueellisten järjestöjen ja valtioiden yhteistyötä ja ehkäisisivät tarpeetonta kilpailua eri toimijoiden välillä. YK:n ja Afrikan unionin välillä jo sovitut suuntaviivat muodostavat työlle hyvän perustan.

Rauhanvälityksen ystäväryhmä voi antaa aktiivisen panoksen suunta-
viivojen laadinnassa. Ystäväryhmän näkemyksiä koottiin YK:n yleiskokouksen avajaisviikolla syyskuussa 2011 järjestetyssä ministeritason kokouksessa, jossa osanottajat mm. painottivat hiljaisen diplomatian merkitystä rauhanvälityksessä, tarvetta kuunnella kaikkien toimijoiden näkemyksiä eristämättä ketään sekä alueellisten järjestöjen kapasiteetin kehittämisen tärkeyttä.

Yksimielisen yleiskokouspäätöslauselman hyväksymisen myötä Suomen ja Turkin johtorooli YK:n rauhanvälityksen tukijoina ja edistäjinä vahvistui. Tämä luo myös uusia odotuksia. Suomi tulee jatkossakin panostamaan YK:n rauhanvälityksen tukemiseen monin eri tavoin.

Suomi jatkaa tukea YK:n rauhanvälityksen tukiyksikölle (*Mediation Support Unit*). Suomen nykyinen tuki on kohdennettu mm. nopean toiminnan tukemiseen ja naisten roolin vahvistamiseen rauhanvälityksessä. Lisäksi Suomi on rahoittanut yksikköön apulaisasiantuntijan kehitysyhteistyövaroin. Rauhanvälityksen edistämistä YK:ssa jatketaan mm. kiinnittämällä huomiota YK:n operaatioiden ja erityisedustajien mandaatteihin rauhanvälityksen näkökulmasta. Suomi pyrkii myös saamaan suomalaisia rauhanvälitystehtäviin ja erityisedustajiksi YK-järjestelmässä. Mahdollinen jäsenyys turvallisuusneuvostossa (Suomen ehdokkuus kaudelle 2013–2014) olisi Suomelle ainutlaatuinen tilaisuus edistää rauhanvälitykseen liittyviä kysymyksiä YK:ssa.

Euroopan unioni (EU)

EU tukee konfliktinestoa ja rauhanvälitystä sekä oman toimintansa että yhteistyön kautta. EU:n rauhanvälitystoimet ovat olleet pitkälti ad hoc -pohjaisia, mutta EU:n ulkosuhdehallinnon (EUH) perustamisen myötä EU:ssa on alettu vakiinnuttaa yhä enemmän rauhanvälitykseen ja konfliktinestoon liittyviä rakenteita. EUH:ssa rauhanvälitysasioista vastaa ennaltaehkäisyn ja turvallisuuspolitiikan (*Conflict Prevention & Security Policy*) -osaston alaisuudessa toimiva rauhanrakennus-, ennaltaehkäisyn ja välitystoiminnan (*Peacebuilding, Conflict Prevention & Mediation*) -yksikkö. Vuonna 2009 EU:ssa hyväksyttiin rauhanvälityksen konseptisuunnitelma, jossa kartoitetaan EU:n rauhanvälityskapasiteettia ja sen kehittämistä.

Erityisesti Euroopan parlamentti on korostanut Euroopan rauhaninstituutin (*European Institute of Peace*) perustamistarvetta. Myös Ruotsi ja Suomi lähettivät EU:n rauhanvälityskapasiteetin kehittämistarpeesta kirjeen korkeaan edustajaan Ashtonille syyskuussa 2010. Mahdollinen Euroopan rauhaninstituutti tai verkosto olisi EU:n yhteisille arvoille perustuva itsenäinen think tank, joka kehittäisi unionin välitystoiminnan sisältöä ja toimintatapoja, tukisi eri toimijoiden rauhanvälityspyrkimyksiä sekä täydentäisi diplomatiaa erilaista osaamista hyödyntäen. Toimien Brysselissä se tekisi läheistä yhteistyötä muiden alan toimijoiden kanssa ja jakaisi rauhanvälityksen hyviä käytäntöjä osallistuen alan ammattimaistamiseen. Itsenäisesti toimivalla instituutilla, jolla on tiivis linkki EU:hun, täytettäisiin nykyisissä rakenteissa olevia puutteita. Itsenäisyytensä ansiosta instituutti voisi toimia rauhanvälittäjänä ja osallistua dialogiin tilanteissa, joissa EU tai sen jäsenvaltiot eivät voi intresseistä huolimatta toimia.

EU:n kyvyt ennaltaehkäistä ja ratkaista konflikteja sekä tukea tilanteen vakautumista ja valtion rakentamista konfliktin jälkeisissä oloissa ovat EU:n globaalin roolin keskeisiä osia. Perinteisen diplomatian lisäksi välitystoiminnassa tarvitaan myös ei-valtiollisten toimijoiden joustavuutta. Ei-valtiollinen ja riippumaton asiantuntijuus tulisikin tehdä helposti saatavaksi hallintojen edustajille. Erityisesti valtioiden sisäisten konfliktien ratkaisemisessa muiden toimijoiden osaamisella ja panoksella on paljon annettavaa.

Vuodesta 2007 EU:ssa toiminut vakausinstrumentti (*Instrument for Stability, IfS*) rahoittaa esimerkiksi rauhanvälityksen tukemiseen, luottamuksen vahvistamiseen ja luonnonvarojen asemaan konfliktitilanteissa liittyviä projekteja. IfS:n osana toimiva *Peace-Building Partnership* (PbP) huomioi alan kansalaisjärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden merkittävyyden rauhanhoidossa tukemalla näiden valmiuksia reagoida kriisitilanteisiin sekä ennen konfliktin puhkeamista, esimerkiksi rauhanvälityksen ja sovittelun avulla, että konfliktin jälkeen. *African Peace Facility* (APF) -instrumentin puitteissa voidaan rahoittaa rauhanvälitystoimintaa Afrikassa. EU:n erityisedustajien tehtäviin ja EU:n kriisinhallintamissioiden toimintaan liittyy paljon välitystoimintaa.

EU-Afrikka -yhteisstrategian II-toimintaohjelmassa (2011–2013) rauhanrakentaminen on vahvasti esillä aktiviteettina ja aloitteena, joita EU:n tulisi pyrkiä vahvistamaan Afrikan kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Euroopan unioni (EU)

Suomi ylläpitää rauhanvälityksen keskeistä roolia EU:n konfliktien ennaltaehkäisytoiminnassa ja EU:n turvallisuusstrategiaa koskevassa keskustelussa sekä vaikuttaa EU:n rauhanvälityksen konseptin vahvistamiseen. Konfliktien ehkäisyn ja rauhanvälityksen asemaa EU:n yhteisessä ulkosuhdehallinnossa tulisi vahvistaa: on varmistettava EU:n vakausinstrumentin valmistelun laaja-alaisuus komission ja EUH:n kesken sekä EUH:n rauhanrakennuksen, konfliktien ennaltaehkäisyn ja välitystoiminnan (*Peacebuilding, Conflict Prevention & Mediation*) -yksikön resursien riittävyys. EU:n kriisinhallintatoiminnassa kiinnitetään huomiota rauhanvälityksen kysymyksiin. EU:n erityisedustajien toiminnassa tulee huomioida rauhanvälityskapasiteetin ylläpitäminen. Suomi pyrkii saamaan suomalaisia rauhanvälitykseen liittyviin tehtäviin EU:ssa, mm. erityisedustajiksi.

EU:n rauhanvälitystoiminnan kokemusten kartoittamiseksi ja osaamisen lisäämiseksi käydään keskustelua, jossa pohditaan Euroopan rauhaninstituutin perustamisen edellytyksiä. Itsenäisen, mutta läheisessä yhteydessä EU:hun toimivan instituutin avulla rauhanvälityksen toimintatapoja voitaisiin tehdä tunnetuksi ja rauhanvälityksen osaamista lisätä. Instituutti hyödyntäisi kansalaisjärjestöjen rauhanvälitysosaamista.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on tärkeä kanava rauhanvälityksen tehostamiseksi. Pohjoismaiden verkoston kesken vahvistetaan koulutusyhteistyötä ja etsitään uusia yhteistoimintamuotoja tuottamaan rauhanvälitykselle lisäarvoa. Esim. tietyissä rauhanprosesseissa voitaisiin toimia myös yhteistyössä eri osa-alueilla.

Alueelliset järjestöt

Suomi etsii tavoitteellisesti sellaisia keinoja, joiden avulla voidaan lisätä yhteistyötä alueellisten järjestöjen oman rauhanvälityskyvyn rakentamisessa.

Rauhanvälityksen alalla yhteistyö **Afrikan unionin** kanssa on Suomelle tärkeää. Suomen tukea Afrikan unionille sen oman

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (ETYJ)

ETYJ on 1990-luvulta lähtien osallistunut rauhanvälitystoimintaan sekä korkealla poliittisella tasolla että kenttäoperaatioidensa kautta paikallistasolla. Konfliktines-to kaikkein eri vaiheineen on ollut järjestön ydinosasta 1990-luvun alusta alkaen. Rauhanvälitystä, konfliktinestoa, konfliktien jälkeistä jälleenrakennusta ja vuoropuhelun edistämistä ETYJ on harjoittanut

Balkanilla, Itä-Euroopassa, Etelä-Kaukasiassa ja Keski-Aasiassa. Esim. monet järjestön kenttämissioista osallistuvat selkkausten eri osapuolten väliseen vuoropuheluun ja ovat siten mukana rauhanvälitystyössä. Jäsenpohjansa ansiosta ETYJ on laajin alueellinen turvallisuusjärjestelmä.

Afrikan unioni (AU)

Afrikan unioni on luomassa pysyviä rakenteita välitystoiminnan kehittämiseksi nykyisen ad hoc -pohjaisen toiminnan tilalle. Tavoitteena on luoda viitekehys, jonka puitteissa eri instituutiot voisivat järjestää välitystoiminnan koulutusta toisiaan tukien. AU:n kykyä analysoida konflikteja ja niiden opetuksia ja mahdollisuuksia soveltaa tietoa tulevaisuuden välitystoiminnassa edistetään. Rauhanvälityksen koordinaatiota AU:n, Afrikan alueellisten järjestöjen ja YK:n välillä tehostetaan.

Näitä tavoitteita edistää käytännön välitystyön kokemuksia Afrikassa hyödyntävä ”*The African Union Mediation Support Capacity Project*”. Hankkeen puitteissa rakennetaan AU:n välitystoimintamalli ja -strategia, suunnitellaan koulutusohjelma ja -käsikirja sekä perustetaan AU:n sihteeristöön välitystoiminnan yksikkö ja afrikkalaisten välitystoimijoiden

ja asiantuntijoiden lista ja verkosto. Hanketta toteuttavat AU:n konfliktinhallintayksikkö, Etelä-Afrikan Durbanissa toimiva ACCORD-järjestö (*African Centre for the Constructive Resolution of Disputes*) sekä presidentti Ahtisaaren perustama *Crisis Management Initiative* (CMI). Kohderyhminä ovat AU:n erityisedustajat ja erityislähettiläät, AU:n ns. viisaiden paneeli (*Panel of the Wise*), AU:n komission eri yksiköt ja henkilökunta, Afrikan alueellisten järjestöjen välitysmekanismit ja ns. *track II* -organisaatiot, eli hallituksesta ja hallitustenvälisistä rakenteista erillään toimivat, rauhanvälityssponsoreihin osallistuvat tahot. Hankkeen puitteissa on muun muassa koulutettu AU:n virkamiehiä, järjestetty seminaareja ja koulutuksia eri puolilla Afrikkaa sekä laadittu raportteja AU:n viisaiden paneelille. Suomi rahoittaa hanketta vuosille 2009–2012.

rauhanvälityskapasiteetin kehittämiseksi pyritään jatkamaan. Vastaavasti jatketaan Suomen tukea AU:n ja EU:n sekä AU:n ja YK:n yhteistyölle rauhanvälityskysymyksissä. Afrikan mantereen rauhanvälitystoimiin liittyviin projekteihin osallistumista ja tukea niille jatketaan.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö **ETYJ** on keskeinen rauhanvälityksen toimija. Konfliktien ehkäisy ja ratkaisu on keskeinen osa sen toimintaa. Tavoitteena on vahvistaa rauhanvälitystoimia tukevia rakenteita ja toimintoja sihteeristössä ja kenttämissioissa osana konfliktisyklin kehittämistä.

Euroopan neuvostossa käsitellyillä kysymyksillä on läheinen yhteys konfliktinestoon ja rauhanrakentamiseen: ihmisoikeuksien kunnioittaminen, oikeusvaltioperiaatteiden noudattaminen ja demokratian periaatteiden tukeminen ovat rauhanvälityksen peruselementtejä.

Rauhanvälityksen alalla kiinnostavia yhteistyökumppaneita ovat myös Kaakkois-Aasian maiden järjestö **ASEAN**, Amerikan valtioiden järjestö **OAS**, ja **Afrikan alueelliset järjestöt** (RECs).

Kansainvälisen tason toimet:

- Suomi jatkaa vahvaa tukeaan kansainvälisille toimille rauhanvälitysrakenteiden vahvistamiseksi YK:ssa, EU:ssa ja alueellisissa järjestöissä sekä niiden keskeisessä yhteistyössä.
- Jatkuvalle aktiiviselle toiminnalle kehitetään kansainvälistä rauhanvälitystoimintaa. Ystävärühmän eri toimintamuotoja kehitetään (ministerikokoukset, korkean tason seminaarit, päätöslauselman toimeenpano jne.)
- EU:n rauhanvälityksen tukemista ja Euroopan rauhanvälityskapasiteetin edistämistä jatketaan.
- Poliittista dialogia rauhanvälityskysymyksissä jatketaan erityisesti Pohjoismaiden kanssa ja myös muiden rauhanvälitykseen erikoistuneiden valtioiden ja järjestöjen kanssa.

Kaakkois-Aasian maiden järjestö (ASEAN)

ASEAN:in huippukokouksessa 2011 todettiin tarve kehittää järjestön valmiuksia konfliktinhallintaan ja -ratkaisuun rauhan, turvallisuuden ja vakauden ylläpitämiseksi. Yhtenä aloitteena on ASEAN:in ”Rauhan ja sovittelun instituutin” (*ASEAN Institute for Peace and Reconciliation, AIPR*) perustaminen. Instituutti toimisi tutkimuslaitoksena sekä neuvoisi ja antaisi suosituksia rauhan ja sovittelun edistämisestä ASEAN:in jäsenmaiden hallituksille. Instituutin perustamisen edellytysten selvitystyön suositukset käsitellään marraskuun 2011 huippukokouksessa.

CMI:n ja EU:n järjestämä ASEAN-EU -rauhanvälitysseminaari Jakartassa 2010 kiinnitti huomiota siihen, että ASEAN:in toimiin konfliktien ratkaisemiseksi vaikuttaa institutionaalisten valmiuksien puute rauhanvälitykselle ja konfliktien

ehkäisylle. Lisäksi ASEAN:lle on tärkeää jäsenvaltioiden suvereniteetti (konsensushakuisuus, sensitiivisyys ja pidättyväisyys ovat keskeisessä asemassa) ja kolmansien osapuolten puuttumattomuus alueellisella tasolla. Jäsenvaltioiden kriisi- ja konfliktitilanteet on nähty valtioiden sisäisinä asioina, jotka kuuluvat ystävyys- ja yhteistyösopimuksen (*Treaty of Amity and Cooperation, TAC*) alaisuuteen. CMI:n ja EU:n suosituksiin ASEAN:in roolin vahvistamiseksi konfliktien ehkäisemisessä ja rauhanvälityksessä kuului rauhaninstituutin perustaminen sekä panostus humanitaariseen toimintaan ASEANin ihmisoikeuskomissiota (AICHR) vahvistamalla. CMI ja EU järjestivät uuden EU-ASEAN -rauhanvälitysseminaarin lokakuussa 2011 Belgian, Irlannin ja Suomen tuella.

2. Suomen oman rauhanvälityskapasiteetin edistäminen

Suomen oman rauhanvälityskyvyn rakentamista ei tarvitse aloittaa alusta. Suomella on laajaa aikaisempaa kokemusta, josta otetaan oppia ja hyödynnetään jo saavutettua mainetta, jota on rakennettu vuosien kuluessa rauhanprosesseissa mm. Pohjois-Irlannissa, Länsi-Balkanilla, Acehissa, Afrikan sarvessa ja Etelä-Kaukasiassa. Rauhanvälitystoimintaan keskittymisessä hyödynnetään olemassa olevia keinoja konfliktien ratkaisemiseksi, ennaltaehkäisemiseksi ja kestäväen kehityksen aikaansaamiseksi. Näiden keinojen lisäksi tulee keskittyä rauhanvälityksen erityisosaamisen lisäämiseen.

Ulkoasiainministeriö (UM)

Kansainväliset mahdollisuudet ja tarpeet rauhanvälitykselle täytyy havaita nopeasti. Haasteisiin täytyy tarttua tarjoamalla sopivalla tavalla ja oikeaan aikaan suomalaista tukea ja osaamista. Tässä Suomen edustustoverkolla on tärkeä rooli, jota tulee hyödyntää tehokkaasti. On kuitenkin huomioitava, että konfliktit puhkeavat usein alueilla, joissa Suomen edustautuminen on ohutta (mm. Afrikka, Keski-Aasia, Etelä-Kaukasia, Aasia). Keinoina ovat mm. rauhanvälityksen huomioiminen läpileikkaavana teemana ulkoasiainhallinnossa, rauhanvälityksen osa-alueiden kurssitus ja aluetuntemuksen systemaattinen hyödyntäminen.

Osaamista on löydettävissä ministeriöstä eri osastojen vahvuusalueilta. Edustustoilla, ministeriön alueosastoilla ja kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on tärkeää kokemusta ja tietoa konfliktialueista ja humanitaarisesta toiminnasta ympäri maailmaa. Tiedonvaihtoa konfliktien analysoimiseksi tulee lisätä myös esim. tiivistämällä dialogia konfliktialueilla työskentelevien kansalaisjärjestöjen asiantuntijoiden ja ulkoministeriön välillä. Kentältä välittyvälle tiedolle on käyttöä erityisesti ministeriön alueosastoilla. Suomalaisasiantuntijoiden sijoittumista kansainvälisten järjestöjen palvelukseen kentälle tulisi kannustaa. Myös Suomessa asuvien maahanmuuttajaryhmien kokemuksen ja verkostojen hyödyntämiseen tulisi kiinnittää lisää huomiota.

Ulkoasiainministeriön henkilöstön rekrytoinnissa, koulutuksessa ja urakierrossa voidaan huomioida rauhanvälitystoimintaosallistuminen ja -osaaminen kriteereinä. Samalla tulee ylläpitää asiantuntijalistaa rauhanvälitystoiminnan osaajista. Suomalaisten sekondeeraamista ja hakeutumista määräajaksi kansainvälisiin järjestöihin, alueellisiin järjestöihin ja kansalaisjärjestöihin voitaisiin kannustaa ja se voitaisiin huomioida osana ulkoasiainministeriön urakiertoa. Lisäksi voidaan tehostaa asiantuntijavaihtoa rauhanvälityksessä aktiivisten toimijoiden kesken.

Kansainvälinen profiloituminen rauhanvälityksessä edellyttää resursseja ulkoasiainministeriössä. Rauhanvälityksen korkean tason koordinointi ulkoasiainministeriössä tuo kansainvälistä näkyvyyttä ja vahvistaa kansallista yhteistyötä. Ulkoasiainministeriön turvallisuus- ja kehitysryhmässä voitaisiin käsitellä mm. rauhanvälityksen edistämistä.

Suomalaisten asiantuntijoiden tulee osallistua näkyvällä ja aktiivisella tavalla kansainvälisen rauhanvälitystoiminnan kehittämiseen. Kansainvälisten järjestöjen toimintaan osallistumisen lisäksi suomalaisten asiantuntijoiden tulee osallistua kansainväliseen rauhanvälityskeskusteluun ja edistää sitä (seminaarit, puheenvuorot, asiantuntija-artikkelit). Suomen järjestämää kansainvälistä Ahtisaari-päivää voidaan hyödyntää rauhanvälityskeskustelun aitiopaikkana. Vuosittaisesta Ahtisaari-päivästä voi kehittyä rauhanvälityksen hyödyllisyyttä promovoiva kansainvälinen tapahtuma.

Kansallisen tason toimet:

- Hyödynnetään Suomen edustustoverkkoa rauhanvälitykseen liittyvien tilanteiden tunnistamiseen ja toimintamahdollisuuksien tehokkaaseen kartoittamiseen.
- Lisätään dialogia kansalaisjärjestöjen kanssa, erityisesti UM:n alueosastojen ja kenttätasolla toimivien järjestöjen asiantuntijoiden välillä. Luodaan yhteyksiä Suomessa asuviin maahanmuuttajaryhmiin heidän kokemuksensa ja tilannekuvansa hyödyntämiseksi.

- Järjestetään UM:ssä rauhanvälitykseen liittyviä tukitoimien ja rauhanvälityksen prosessien valmennuskursseja ja tietoisuuksia sekä sisällytetään rauhanvälityksen elementtejä esim. KAVAKUn, keskijohdon päivien ja suurlähettiläspäivien ohjelmiin.
- Ylläpidetään asiantuntijalistaa rauhanvälityksestä kiinnostuneista UM:n työntekijöistä.
- Asetetaan rauhanvälitystehtävien hoidolle riittävät resurssit.
- Käsitellään rauhanvälityskysymyksiä UM:n turvallisuus- ja kehitysryhmässä.

Kansainvälisen tason toimet:

- Järjestetään vuosittainen kansainvälinen Ahtisaari-päivä.

Yhteistyö ja kumppanuudet

Kumppanuuksien rakentaminen ja verkostoituminen niin rauhanvälityksessä asiantuntevien valtioiden, järjestöjen kuin kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa on kansainvälisellä ja kansallisella tasolla tärkeää. Esim. pohjoismainen yhteistyö muodostaa luontevan verkoston. Rauhanvälityksessä aktiivien kansalaisjärjestöjen asiantuntemus tuo lisäarvoa Suomen rauhanvälitystoiminnalle.

Suomi voi toimia kansainvälisenäkin mallina kokoamalla ulkoasiainministeriön avoimen koordinaatioryhmän, jossa jaettaisiin tietoja rauhanvälityksen kehityksestä ja informoitaisiin jo olemassa olevista rauhanprosesseista sekä etsittäisiin mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä ottaen huomioon jo olemassa olevat yhteistyömuodot, kuten verkostot ja asiantuntijalistat.

Tietyt järjestöt voivat olla erikoistuneita juuri rauhanvälitykseen ja toisilla rauhanvälitys muodostaa vain osan toimintaa. Verkottumisella myös pienempiä järjestöjä ja yksittäisiä toimijoita saadaan osallistumaan rauhanvälitykseen. Verkottuminen on osoitus suomalaisesta tavasta ja

Yhteistyö muiden valtioiden kanssa

Monet valtiot, kuten Sveitsi, Norja, Ruotsi ja Belgia osallistuvat aktiivisesti rauhanvälitykseen maailmalla kansallisten toimintastrategioidensa puitteissa. Esimerkiksi Sveitsin liittovaltion perustuslaissa maan ulkopoliittikan yhdeksi päätavoitteeksi on määritelty kansakuntien rauhanomainen yhteiselo. Sveitsin perinteikäs, vapaaehtoisista asiantuntijoista koostuva siviilirauhanrakennuksen asiantuntijapooli (*The Swiss Expert Pool for Civilian Peacebuilding*) on tuonut merkittävää lisäarvoa sveitsiläiseen rauhanrakennustyöhön.

Jo noin 20 vuoden ajan määrätietoisesti rauhantyön asiantuntemusta ja verkostojen rakentaneessa Norjassa asian merkittävyydestä vallitsee laaja sisäpoliittinen konsensus: maan ulkopoliitikassa korostuvat vahvasti rauhantyö ja avunanto. Tämä tuo rauhanvälitystoimintaan jatkuvuutta, ennakoitavuutta ja luotettavuutta.

Monimuotoisuutta painottaen Norja tukee välitystoiminnan lisäksi osapuolten neuvotteluja ja dialogia, analysoi konflikteja, tukee alan hankkeita ja tutkimusta ja käyttää ulkopoliittikan koko välineistöä rauhan edistämiseksi. Yhteistyön merkitystä painotetaan eri järjestöjen ja kansainvälisten avaintoimijoiden kanssa.

Tekemällä yhteistyötä muiden rauhanvälityksestä kiinnostuneiden valtioiden kanssa Suomi voi lisätä rauhanvälitystyönsä vaikuttavuutta ja jakaa kokemuksia hyvisistä käytännöistä. Muiden valtioiden toimiviksi osoittautuneista käytännöistä voi oppia ja mahdollisesti harkita vastaavien rakenteiden soveltamista suomalaisessa rauhanvälitystyössä. Suomen ja Turkin perustama Rauhanvälityksen ystäväryhmä (*Friends of Mediation*) on esimerkki onnistuneesta yhteistyöstä.

toimintamallista tehdä yhteistyötä yli hallintorajojen ja kansalaisyhteiskunnan kaikki osa-alueet huomioiden.

Kumppanuutta varten tulee olla nimetyt asiantuntijat ulkoasiainministeriön sektoreilla. Vastuuhenkilöitä tulisi olla myös rauhanvälitystoiminnan kannalta keskeisillä muilla valtionhallinnon tahoilla (esim. VNK, VM, SM, OM, PLM). Yhteistyö poliittisten ja parlamentaaristen kumppanien kanssa on tärkeää. Kansalaisjärjestöissä, tietyissä tutkimuslaitoksissa ja yliopistoissa voisi olla yhteistyökumppanit. Verkostossa tulisi olla mukana myös rauhanvälityksessä ansioituneet suomalaiset.

Näiden tahojen yhteyshenkilöiden muodostama kansallinen koordinaatioryhmä, verkosto rauhanvälitystoiminnan edistämiseksi, edesauttaisi Suomen kapasiteetin kasvattamista ja huomioisi kansalaisjärjestöjen tärkeän panoksen.

Kansallisen tason toimet:

- UM kutsuu koolle rauhanvälityksen koordinaatioryhmän, tukiverkoston.
- Identifioidaan rauhanvälityksen yhteyshenkilöt UM:n osastoilla, muualla valtionhallinnossa, kansalaisjärjestöissä ja akateemisessa maailmassa.

Kansainvälisen tason toimet:

- Verkostoidutaan kansainvälisten rauhanvälitystoimijoiden kanssa.

Rauhanvälitykseen liittyvän valmennuksen ja koulutuksen lisääminen

Ulkoasiainministeriön sisäisessä koulutuksessa huomioidaan rauhanvälitystoiminta, ja KAVAKUn ohjelmaan sisällytetään tarkempi rauhanvälityksen sisällön käsittelyn osuus. Kokemusta voitaisiin kartuttaa esimerkiksi joidenkin nuorten diplomaattien osallistumisella avustaviin tehtäviin ulkoministeriön rahoittamaan rauhanvälitykseen mukaan lukien korkean tason rauhanvälitystehtävät tai kansalaisjärjestöjen johdolla toteutettavat hankkeet. On tärkeää, että nuoria rauhanvälittäjiä ja asiantuntijoita osallistetaan koulutustoimintaan. Tämä on luonnollinen jatkumo yleisemmälle rauhankasvatukselle eri koulutusasteilla.

Rauhanvälityksen tutkimus- ja koulutustoiminta yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tuo lisäarvoa suomalaisen rauhanvälityskapasiteetin kasvattamiselle. Yhteistyömahdollisuuksia tullaan pohtimaan yhdessä sopivien tahojen kanssa (esim. TAPRI-Åbo Akademi: *Master's Programme in Peace, Mediation and Conflict Research*; *Institutet för Mänskliga Rättigheter vid Åbo Akademi*; CMI-UPI rauhanvälityskonsortio). Kansalaisjärjestöjen ja tutkimuslaitosten rauhanvälityksen osaamista tutkimuksen, valmennuksen, koulutuksen ja konfliktianalyyysien saralla voidaan tarjota myös kansainvälisille kumppaneille. Erityisesti kansainväliset alueelliset järjestöt ovat olleet kiinnostuneita tällaisesta suomalaisesta osaamisen jakamisesta (AU, ASEAN). Tutkimus- ja koulutustoiminta on myös tärkeä yhteistyöalue pohjoismaiden kesken.

Siviilikriisinhallinnan kehittämisen ja operaatiotoimintaan osallistumisen kautta Suomi on kerännyt hyvää kokemusta myös rauhanvälitykseen liittyen. Esimerkiksi sisäministeriön alaisella kriisinhallintakeskus CMC:llä on runsaasti tietotaitoa ja olemassa olevia verkostoja, joita voidaan hyödyntää rauhanvälityksessä. Rauhanvälitystoimintaan liittyvää asiantuntijuutta kehitetään yhteistyössä UM:n ja esim. kriisinhallinnan osaamiskeskuksen kanssa. Tämä voi sisältää sekä rauhanvälitykseen liittyvien moduulien että kurssien järjestämistä. Fincentin ja CMC:n lisäksi koulutusohjelman laatimiseen voisi osallistua muita tutkimuslaitoksia ja yliopistoja. Valmennukseen voisivat osallistua esim. UM:n henkilöstö ja muut suoraan rauhanvälitystehtäviin liittyvät henkilöt (järjestöt), poliittikan vaikuttajat ja kriisinhallintahenkilöstö.

Rauhanvälitystoiminnan tukemiseen liittyvää valmennusta voidaan tarjota myös kansainvälisille kumppaneille. Valmennusta voitaisiin tarjota

erityisesti Suomen vahvuusalueilla esim. ympäristöön liittyvät kysymykset, tasa-arvo (YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus”), oikeusvaltiokysymykset, kansalaisyhteiskunnan rooli ja järjestöjen merkitys tai viranomaisyhteistyö. Vastaavasti suomalaisten tulee osallistua aktiivisemmin muiden kansainvälisten tahojen järjestämään rauhanvälitystoimintaan liittyvään koulutukseen. Rauhanvälitykseen liittyvää koulutusyhteistyötä UNITAR:n kanssa tulee jatkaa.

Kansallisen tason toimet:

- Järjestetään rauhanvälitystoiminnan tukemiseen liittyviä valmennuskursseja yhteistyössä aihepiiriin erikoistuneiden yhteisöjen kanssa.
- Tutkitaan mahdollisuuksia lisätä alan tutkimustoimintaa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa.
- Osallistetaan nuoria asiantuntijoita rauhanvälityksen tukitoimiin.

Kansainvälisen tason toimet:

- Osallistutaan kansainväliseen rauhanvälityksen valmennus- ja koulutustoimintaan sekä sen kehittämiseen pohjoismainen yhteistyö huomioiden.

Naisten roolin lisääminen rauhanvälityksessä

Rauhanvälitystoiminnan kehittämisessä kiinnitetään erityishuomiota naisten rooliin rauhanprosesseissa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha, turvallisuus” -mukaisesti. Kestävän rauhan aikaansaamisessa naisilla on keskeinen rooli, mutta vain harvat naiset ovat päässeet mukaan rauhanprosessien neuvottelupöytiin. Suomella on kokemusta ja hyvä maine päätöslauselma 1325 aihepiiriin liittyvien kysymysten käsittelyssä. Suomen kansallinen toimintaohjelma kyseisen päätöslauselman toimeenpanemiseksi on saavuttanut myönteistä kansainvälistä huomiota käytännönläheisyytensä ja kokonaisvaltaisuutensa vuoksi. Kiinnostusta on herättänyt myös Suomen toimintaohjelman seurantamekanismi, jossa kansalaisyhteiskunnan toimijat

ovat mukana. Suomella on 1325-yhteistyötä mm. Kenian, Afganistanin ja Nepalin kanssa. Liberian kanssa on järjestetty ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -teemaan liittynyt korkean tason konferenssi.

Suomi on onnistuneesti lisännyt naisten määrää ja tasa-arvoon liittyvää asiantuntemusta kriisinhallinnassa. Kriisinhallintakeskus CMC huomioi 1325-kysymykset läpileikkaavasti rekrytointi-, koulutus- ja tutkimustoiminnassaan. Myös sotilaallisessa kriisinhallinnassa 1325-tematiikka on huomioitu entistä systemaattisemmin. Näitä kokemuksia voidaan myös hyödyntää naisten osallistamisessa rauhanvälitykseen.

Suomen kannattaa hyödyntää mainettaan ja osaamistaan ”Naiset, rauha, turvallisuus” -kokonaisuuden ympärillä. Kansallisessa yhteistyössä voidaan pohtia keinoja naisvälittäjien lisäämiseksi. Suomi voi edistää naisten osallistumista rauhanvälitykseen esim. järjestämällä siihen liittyvää koulutusta, tutkimusta ja fasilitointia. Suomi huomioi jatkossakin naisten roolin ja osallistumisen varmistamisen ja lisäämisen kaikissa jo aiemmin mainituissa kokonaisuuksissa (hankerahoitus, koulutus, konsepti, kansainvälinen toiminta).

Kansallisen tason toimet:

- Järjestetään rauhanvälitykseen liittyvää YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 mukaista koulutusta ja lisätään tutkimusta.
- Huomioidaan päätöslauselma 1325 läpileikkaavana teemana Suomen rauhanvälitystoiminnassa mm. tehostamalla pohdintaa naisten roolin ja omistajuuden lisäämisestä rauhanprosesseissa.
- Tarjotaan suomalaista 1325-osaamista ja -kokemusta muiden valtioiden käyttöön.

3. Suomen osallistumisen lisääminen kansainvälisessä rauhanvälityksessä

Suomen tulee antaa diplomaatti-, asiantuntija- ja teknistä tukea rauhanvälitysprosesseihin. Suomi voi myös tarjota ns. hyviä palveluitaan (*good offices*). Suomi hyödyntää osaamistaan kansalaisyhteiskunnan ja valtionhallinnon yhteistoiminnasta myös rauhanvälitykseen osallistumisessa ja rauhanvälitystoiminnan kapasiteetin tarjonnassa.

Suomella on jo nyt tarjota osaavaa henkilöstöä rauhanvälitystehtäviin. Kansainvälisten rauhanvälittäjien edellytyksiä ovat ammattitaito ja henkilökohtaiset ominaisuudet sekä luottamus, jota rakennetaan usein pitkään. Kansainvälisiin korkean tason rauhanvälitystehtäviin pääsemisen edellytys on myös kansallinen poliittinen tahtotila ja tuen ilmaiseminen ehdokkaille. Nimitysten tukemiseksi tarvitaan koordinaatiota valtionhallinnon kesken korkealla tasolla (VNK, ministeriöt) ja toisaalta yhteistyötä poliittisten toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Myös välitystoiminnan muun henkilöstön rekrytoinnissa valtionhallinnon, poliittisen ja järjestötoiminnan yhteistyö on tarpeen.

Asiantuntijavaihdolla valtionhallinnon ja rauhanvälityksen järjestöjen henkilöstön välillä voitaisiin lisätä suomalaista osaamista rauhanvälityksessä. Suomalaisten korkean tason rauhanvälittäjien kokemusten jakamiseen nuorille kiinnitetään erityistä huomiota. Esim. ulkoministeriön ja kansalaisjärjestöjen nuorten asiantuntijoiden osallistumista korkean tason rauhanvälittäjien työhön tulisi tukea.

Rauhanvälitys tarvitsee tuekseen monenlaista valmistelua ja pohjustusta: tuki, valmistelut, isännöinti, mentorointi, tietotekniikka, salausjärjestelmät, turvallisuustekijät, mediapalvelut, kulttuuritekijät ja aluetuntemus. Kokonaisvaltaiselle rauhanvälityksen tukijärjestelmälle on kansainvälistä kysyntää. Suomen tulee harkita suomalaisen rauhanvälitystoiminnan konseptin kehittämistä. Suomi voisi tarjota rauhanvälitystoiminnalle puitteita ja fasilitointia. Tulisi harkita keinoja lisätä tässä tarvittavaa osaamista.

Konseptin avulla Suomi voisi tarjota rauhanvälityksen neuvottelujen pito- paikaksi Suomea ja sen tueksi suomalaista osaamista. Rauhanvälityksen

valmennus-, järjestely- ja tukikonseptia voidaan kehittää yhteistyössä aiemmin mainitun kansallisen verkoston kanssa. Pohdinnassa tulee olla mukana niin poliittiset toimijat kuin turvallisuuteen ja konferenssitekniikkaan liittyvät tahot. Konsepti voisi perustua juuri Suomelle ominaisille vahvuuksille. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon yksityissektorin tietotaidon hyödyntäminen. Pohdittavaksi saattavat tulla myös viisumiky-symykset.

Rauhanvälitystoiminta vaatii hyvin monipuolista osaamista. Rauhanvälittäjille voidaan järjestää tilannekohtaista perehdytystä ja kokeneemmille toimijoille voidaan järjestää kohderyhmäkohtaista jatkokoulutusta ja kertausta. Osallistumismahdollisuutta käytännön neuvottelutilanteisiin tulisi lisätä. Myös käytännön asioiden organisoinnilla voidaan vaikuttaa neuvottelun lopputulokseen, mikä tulisi myös huomioida perehdytyksessä. Rauhanvälittäjien vastuuta kestäväen rauhanprosessin luomisessa tulee myös käsitellä.

Kansallisen tason toimet:

- Tuetaan suomalaisten nimittämistä rauhanvälityksen tehtäviin ja rauhanvälityksen tukitehtäviin (ml. erityisedustajat ja kriisinhallinnan johdotehtävät).
- Aloitetaan asiantuntijavaihto valtionhallinnon ja kansalaisyhteiskunnan rauhanvälitystoimijoiden kesken.
- Harkitaan suomalaisen rauhanvälityskonseptin kehittämistä vuorovai-
kutuksessa kansalaisyhteiskunnan asiantuntijatoimijoiden kanssa.

4. Temaattiset ja alueelliset painopisteet

Valittaessa rauhanvälityksen tukemisen mahdollisia kohteita voidaan keskittyä esimerkiksi tiettyihin erityisosaamista edellyttäviin kysymyksiin, joista Suomella on tarjota asiantuntemusta. Erityiskysymyksiä ovat esimerkiksi ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltiokysymykset, vaaliväkivalta, ympäristökysymykset, alueelliset kysymykset sekä naiset, rauha ja turvallisuus.

Suomen hallitusohjelmassakin mainittu oikeusvaltioperiaatteen edistäminen on ajankohtainen tema rauhanvälitystyössä. Kansainvälinen tuomioistuin ja Kansainvälinen välitystuomioistuin (*Permanent Court of Arbitration*) tekevät työtä uusien innovatiivisten riitojenratkaisukeinojen löytymiseksi. Toiminta tukee rauhanvälitystyötä. Rikosoikeudellista vastuuta kaikkein vakavimmista kansainvälisistä rikoksista (joukkotuho, rikokset ihmisyyttä vastaan, sotarikokset) käsitellään osana välitystehäviä. Uhrien tulee saada äänensä kuuluviin rauhanprosesseissa, sillä armahdukset ja rankaisemattomuus saattavat jatkaa väkivallan kierrettä. Suomi on toiminut aktiivisesti Kansainväliseen rikostuomioistuimeen (ICC) liittyvissä kysymyksissä mm. uhrirahaston johtokunnan puheenjohtajuuden ja *Friends of the ICC* -ryhmän kautta YK:ssa.

Vaaliväkivallan ehkäiseminen on tärkeä elementti rauhanvälityksessä. Erityisesti Afrikassa konfliktin on usein laukaissut se, että vaalien häviö ja kieltäytyy tunnustamasta voittajaa. Merkittävien resurssien investointi vaalien tekniseen tukemiseen ja vaalitarkkailuun saattaa mennä hukkaan vaalien jälkeisessä hallitsemattomassa tilanteessa. Vaaleihin liittyvän välitystoiminnan käynnistäminen edellyttää konseptuaalista kehittämistyötä ja pilottihankkeita. Yhteistyökumppaneina voisivat toimia kansalaisjärjestöt ja think tankit, mahdollisesti myös YK:n sihteeristön poliittinen osasto DPA, erityisesti sen vaaliyksikkö (*Electoral Assistance Unit*) ja rauhanvälityksen yksikkö (MSU).

Aseelliset konfliktit kytkeytyvät usein luonnonvaroihin, ympäristön tuhoutumiseen ja maanomistuskysymyksiin. Luonnonvaroihin liittyvän päätöksenteon, lainsäädännön ja hallinnon kehittämällä sekä luottamusta lisäävillä ympäristöaktiviteeteilla voi olla keskeinen asema konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisussa.

UNDP: "Towards an integrated approach to peacebuilding at the municipal level"

Ulkoasiainministeriö teki maaliskuussa 2009 UNDP:n kanssa sopimuksen rauhanrakennushankkeen tukemisesta. Hankkeen tarkoituksena on rauhanrakentamisenäkökulman tuominen kunnallistalolle ja konfliktien perimmäisten syiden identifiointi ja huomioon ottaminen kunnallisessa päätöksenteossa. Kunnallinen rauhanrakentamishankkeen tavoitteena oli vahvistaa kunnallistason päättäjien valmiuksia käsitellä rakentavasti

intressiriitoja ja muita jännitteitä aiheuttavia kysymyksiä. Hankkeessa pyrittiin myös osallistamaan kunnan asukkaita päätöksentekoon. Hanke oli osa laajempaa vuonna 2007 käynnistettyä rauhanrakennushanketta, jonka päärahoittajana on ollut SIDA (*Swedish International Development Agency*). Hankkeen ensimmäinen vaihe saatiin päätökseen kesäkuun 2011 lopulla.

UNPOS (Somalia)

Suomi tukee YK:n Somalia-toimiston (UNPOS, *United Nations Political Office for Somalia*) Somalian rauhanprosessin tavoitteiden toteuttamista (kansallisen

sovinnonteon tukeminen, laajapohjaisen hallinnon aikaansaaminen ja ruohonjuuritason osallistaminen).

Sivilisaatioiden Allianssi

YK:n Sivilisaatioiden Allianssi (*UN - Alliance of Civilizations*, AoC) perustettiin YK:n pääsihteerin toimesta ja Espanjan ja Turkin hallitusten tukemana vuonna 2005. Allianssin vahvuuksia ovat joustava yhteys YK:hon ja sen toiminnan jalkauttaminen laajaan yhteistyöjärjestöjen verkostoon. Suomi liittyi ystäväryhmän jäseneksi toukokuussa 2006. AoC:n

tavoitteena on ensisijaisesti länsimaiden ja islamilaisen maailman välisen vuoropuhelun parantaminen nuorisoon, mediaan, koulutukseen ja siirtolaisuuteen liittyvissä hankkeissa. Vaikka AoC ei teekään suoranaista rauhanvälitystyötä, sen toiminta mahdollistaa jatkuvan dialogiprosessin eri kulttuurien ja uskontojen välillä. AoC pyrkii ennaltaehkäisemään konflikteja.

Rauhanvälitykseen käytettävien resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi saattaa olla hyödyllistä keskittyä myös alueellisiin painopisteisiin. Suomen edustustoverkon, alueellisen asiantuntemuksen ja paikallisen verkostoitumisen sekä kehitysyhteistyön ja kriisinhallinnan painopisteiden hyödyntämistä voidaan käyttää hyväksi myös rauhanvälityksen painopisteiden valinnassa. Esimerkiksi Suomen tuntemusta ja aikaisempaa kokemusta Afrikan (erityisesti Afrikan sarven ja Sudanin alueelta) ja Aasian rauhanvälitystoiminnasta voidaan käyttää hyödyksi alueellisia painopisteitä valittaessa. Suomella on myös pitkäaikainen kokemus esimerkiksi Etelä-Kaukasian konflikteista. Vaikka Suomen osallistuminen Etelä-Kaukasian konfliktien selvittelyyn ei ole ollut yhtäjaksoista, ovat suomalaisasiantuntijat säännöllisin väliajoin osallistuneet rauhanvälitystyöhön. Siitä on kertynyt Suomelle asiantuntemusta, jonka varaan on tarkoituksenmukaista rakentaa toimintaa myös jatkossa.

Helsinki-prosessi

Suomen ja Tansanian ulkoministeriöiden loppuvuodesta 2002 käynnistämä Helsinki-prosessi pyrki etsimään keinoja globalisaation hallinnan kehittämiseksi tilanteessa, jossa maailmanlaajuisen keskinäisriippuvuuden, kansalliset rajat ylittävien haasteiden ja ei-valtiollisten toimijoiden merkitys on selvästi lisääntynyt.

Helsinki-prosessin loppuraportissa suositeltiin kahden rauhanvälityshankkeen käynnistämistä: *'Mediating Peace in Africa: Securing Conflict Prevention – Strengthening the Mediation and Conflict Prevention Aspects of the African Peace and Security Architecture'* -hanke edistämään afrikkalaisten toimijoiden omia yhteistyöhankkeita ja luomaan rauhanedellytyksiä ja toinen hanke tukemaan Lähi-idän

uskonnollisten johtajien osallistamista alueen turvallisuuskysymyksiin. Suomen tuella järjestettiin vuosina 2006–2007 kolme seminaaria, joiden aiheena oli *'Multi-stakeholder approach to shared security: the role of religions'*. Seminaarien seurauksena perustettiin Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan uskonnollisten johtajien neuvosto (*The Religions for Peace Middle East/North Africa Council*) sekä Palestiinan uskontojen välinen neuvosto (*Inter-religious Council of Palestine*). Helsinki-prosessiin loppuraportti toimitettiin YK:n pääsihteerille syyskuussa 2008. Raportissa esitettyjen suositusten ja sitoumusten toteutumista arvioidaan helmikuussa 2012 pidettävässä arviointikonferenssissa.

Sudanin korkean tason paneeli (Mbeki)

Vuonna 2009 perustettu AU:n Sudania koskeva korkean tason paneeli (*African Union High-Level Implementation Panel on the Sudan, AUHIP*) tukee sekä Darfuriin konfliktiin ratkaisua että Etelä-Sudanin rauhansopimuksen (*Comprehensive Peace Agreement, CPA*) toimeenpanoa rauhanomaisten ratkaisujen löytämiseksi kansanäänestyksen jälkeisiin kysymyksiin. Paneelia johtaa Etelä-Afrikan entinen presidentti Thabo Mbeki.

YK:n poliittinen osasto (*DPA*) on tukenut AUHIP:in työtä. Suomi allekirjoitti yhteistyösopimuksen DPA:n rauhanvälitystoiminnan tukemiseksi Sudanissa 14.7.2010. Suomen tuella DPA on palkannut kolme asiantuntijaa paneelin avuksi Etelä-Sudaniin ja Darfuriin liittyvissä poliittisissa- ja turvallisuuskysymyksissä. Darfurissa nämä asiantuntijat järjestivät korkean tason tapaamisen turvallisuuskysymyksistä Sudanin hallinnon, UNAMID:in

ja kansainvälisten yhtistyökumppaneiden delegaatioille elokuussa 2010. Suomen tuki mahdollisti myös DPA:n omien Sudan- ja Afrikan sarvi -asiantuntijoiden käyttämisen paneeliin työssä. AUHIP:in ystäväryhmän (*Friends of AUHIP*) jäsenen osallistumista paneelin työskentelyyn on tuettu matkakulujen kattamisella. Yhteistyösopimuksen puitteissa palkattu tutkija on valmistanut raportin etniseen ryhmään perustuvasta väkivallasta Darfurissa. AUHIP käyttää raportin suosituksia Darfuriin sisäisen yhteistyön edistämiseksi.

Konfliktiin osapuolet ovat valinneet AUHIP:n fasilitoimaan neuvotteluja kansanäänestyksen jälkeisistä järjestelyistä Etelä-Sudanissa. Suomen tukemat asiantuntijat ovat osa laajempaa asiantuntijaryhmää, jonka panosta ja näkemyksiä esimerkiksi vallan ja varallisuuden jakoon sekä kansalaisuuteen liittyen käytetään

apuna neuvotteluissa. Toukokuussa 2011 neuvotteluissa kestävän ratkaisun löytämisestä Abyein kiistanalaisen alueen kysymykseen painotettiin, ettei

kummankaan konfliktin osapuolen tulisi ryhtyä yksipuolisiin, negatiivisesti Abyein turvallisuuteen tai poliittiseen tilanteeseen vaikuttaviin toimenpiteisiin.

Krimin politiikkavuoropuhelu

Ukrainaan kuuluva Krimin niemimaa on konfliktierkkää aluetta, jonka erityispiirteinä on etninen monimuotoisuus. Alueen kolmen suurimman väestöryhmän eli venäläisväestön, ukrainalaisväestön ja alkuperäisen tataariväestön välillä on jännitteitä, jotka uhkaavat ei vain Krimin alueen, vaan koko Mustanmeren alueen vakautta. Keskeisimmät kiistakysymykset liittyvät kieleen, maanomistukseen ja geopolittiseen identiteettiin.

Laajemman Euroopan aloitteeseen liittyvän Suomen tukeman Krimin vuoropuheluhankkeen avulla edistetään Krimin alueen vakaata kehitystä vahvistamalla konfliktin

ehkäisyn mekanismeja ja kapasiteettia koulutuksen ja tutkimuksen avulla paikallisella, kansallisella ja alueellisella tasolla. Tavoitteena on aikaansaada systemaattinen vuoropuhelumekanismi konfliktien ennaltaehkäisemiseksi Krimillä. Hankkeen yhteistyöverkosto koostuu Krimin alueen keskeisten etnisten ja poliittisten ryhmien edustajista sekä Ukrainan keskushallinnon, Venäjän federaation, EU:n, Turkin ja muiden Mustanmeren alueen maiden asiantuntijoista ja intressitahoista. Hankkeen toteutuksesta vastaa kansainvälinen kansalaisjärjestö PATRIR ja sen tiimoilta käytetään suomalaisia kielipolitiikan ja vähemmistökymsymysten asiantuntijoita.

Transnistria

Transnistria julistautui itsenäiseksi Moldovasta vuonna 1990, mitä seurasi aseellinen välienselvittely. Alueella ei ole ollut aseellisia yhteenottoja kesän 1992 jälkeen, eikä yksikään valtio ole tunnustanut Transnistrian itsenäisyyttä.

Suomi on tukenut Bukarestin suurlähetystön PYM-varoista (paikallisen yhteistyön määräraha) *Transnistrian Dialogues* -projektia, jonka tarkoituksena on ollut luoda kontakteja ja rohkaista yhteistyöhön esimerkiksi kansalaisjärjestöjä ja liikeyrityksiä Nistru-joen molemmin puolin. Laajempaan tavoitteena on ollut vahvistaa

luottamusta rakentavia toimia sekä tukea ETYJ-vetoisia 5+2 neuvotteluja Transnistrian konfliktin ratkaisemiseksi.

Crisis Management Initiative CMI on aloittamassa Moldovassa dialogihanketta, jota voidaan verrata Krimillä käynnissä olevaan dialogihankeeseen. CMI:n hanke on yksi esimerkki siitä, kuinka Suomi tukee paikallisten ja suomalaisten kansalaisjärjestöjen rauhanvälitys- ja dialogihankkeita, jotka omalta osaltaan rakentavat suomalaista asiantuntemusta rauhanvälitystyössä.

UNEP

Suomi tukee YK:n ympäristöohjelman (UNEP) ohjelmaa, jonka tavoitteena on vahvistaa ympäristönäkökulmien huomiointia rauhankäytössä, rauhanturvaamisessa ja rauhankäytössä. Yhteisiä luonnonvaroja ja ympäristöuhkia tarkastellaan ohjelmassa paitsi konfliktien taustatekijöinä, myös mahdollisena moottorina luottamuksen, dialogin ja yhteistyön lisäämiselle jakautuneiden yhteisöjen ja maiden välillä.

Ympäristödiplomatian osalta ohjelman tavoitteena on tukea YK:n jäsenmaita ja muita relevantteja toimijoita luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien jännitteiden ja yhteistyömahdollisuuksien identifioimisessa sekä neutraalien puitteiden luomisessa aihepiiriä koskevalle tiedonvaihdolle ja dialogille. Puolueettoman asiantuntijatuken ohella keskeisessä asemassa on paikallisen kapasiteetin rakentaminen. UNEP tekee ohjelman puitteissa läheistä yhteistyötä muiden YK-toimijoiden, Euroopan unionin sekä tutkimuslaitosten ja kansallisten järjestöjen kanssa.

5. Rahoitus

Merkittävä tekijä rauhanvälityksen kapasiteetin kasvattamisessa on rahoitus. Taloudellisten resurssien avulla Suomi saa kansainvälistä näkyvyyttä ja vaikutusvaltaa myös rauhanvälityskysymyksissä.

Rauhanvälitystoimet tapahtuvat usein kehitysmaissa tai koskevat niiden väestöryhmiä, jolloin rauhanvälityksen rahoitus on pääsääntöisesti ns. ODA-kelpoista (julkinen kehitysapu). Rauhanvälityksen rahoitukseen liittyy kuitenkin tiettyjä erityispiirteitä: mm. rauhanprosessien riskialttiit ja ennalta-arvaamattomat vaiheet, nopeasti syntyvät tilanteet sekä rauhanprosessien arkaluontoisuus ja salassapitoedellytys. Kyse on usein vasta rauhanprosessin pohjustamisesta ja luottamuksen lisäämisestä. Vaikutavuutta voi arvioida vasta pidemmällä aikajänteellä riippuen toimintaympäristön ja poliittisen tilanteen kehittymisestä.

Näiden piirteiden vuoksi vakiintuneet kehitysyhteistyön menettelytavat eivät sellaisinaan sovellu rauhanvälityksen tilanteisiin. Rauhanvälitystä varten onkin tarkoituksenmukaista luoda erillinen hankkeiden käsittelymenettely, jonka kautta suoraan rauhanvälitykseen liittyvät ODA-kelpoiset hanke-esitykset jatkossa tuodaan kehitysyhteistyövaroista vastaavan ministerin ratkaistaviksi.

Kaikissa tapauksissa ei kuitenkaan ole kysymys ODA-kelpoisesta rahoituksesta. Tämän vuoksi tarvitaan myös erillistä rauhanvälityksen rahoitusta. Tätä rahoitusta, joka otettiin ulkoministeriössä käyttöön vuonna 2010, jatketaan ja pyritään kasvattamaan.

Kansallisen tason toimet:

- Otetaan rauhanvälityksen rahoittamiseksi käyttöön erillinen hankkeiden käsittelymalli, jolla hankkeet tuodaan kehitysyhteistyövaroista vastaavan ministerin ratkaistavaksi.
- Pyritään kasvattamaan erillistä rauhanvälityksen määrärahaa, jolla voidaan rahoittaa ei-ODA-kelpoista toimintaa.
- Tutkitaan hallitusohjelman mukaisesti mahdollisuuksia voimavarojen joustavaan käyttöön vakauttamisrahaston perustamisen kautta.

Rauhanvälityksen rahoituksen tilastointiin tulee kiinnittää huomiota, koska se helpottaisi kokonaisrahoituksen arviointia ja mahdollistaisi nykyistä paremman kansainvälisen vertailtavuuden rauhanvälityksen panostuksessa. Ulkoasiainministeriö noudattaa OECD:n kehitysapukomiteassa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja pyrkii vaikuttamaan siihen, että rauhanvälitys otetaan niissä huomioon nykyistä selkeämmin.

Joissakin Euroopan valtioissa on perustettu poikkihallinnollisia vakauttamisrahastoja, jotka sisältävät sekä kehitysyhteistyöhön tarkoitettuja ODA-varoja että ei-ODA-varoja. Mahdollisuuksia voimavarojen joustavaan käyttöön vakauttamisrahaston perustamisen kautta selvitetään hallitusohjelman pohjalta.

LYHENTEET

ACCORD	African Centre for the Constructive Resolution of Disputes
APF	African Peace Facility
AICHR	ASEANin ihmisoikeuskomissio, ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights
AIPR	ASEAN Institute for Peace and Reconciliation
AoC	Siviilisaatioiden Allianssi, United Nations Alliance of Civilizations
ASEAN	Kaakkois-Aasian maiden järjestö, Association of Southeast Asian Nations
AUHIP	AU:n Sudania koskeva korkean tason paneeli, African Union High-Level Implementation Panel on the Sudan
CMC	Kriisinhallintakeskus, Crisis Management Centre
CMI	Crisis Management Initiative
CPA	Kokonaisvaltainen rauhansopimus, Comprehensive Peace Agreement
DPA	YK:n poliittinen osasto, United Nations Department of Political Affairs
EU	Euroopan unioni
EUH	Euroopan ulkosuhdehallinto
ETYJ	Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö
FINCENT	Puolustusvoimien Kansainvälinen Keskus, The Finnish Defence Forces International Centre
ICC	Kansainvälinen rikostuomioistuin, International Criminal Court
IfS	EU:n vakausinstrumentti, Instrument for Stability
JPO	YK:n apulaisasiantuntija, Junior Professional Officer
KAVAKU	Kansainvälisten asioiden valmennuskurssi
MSU	YK:n rauhanvälitystoiminnan tukiyksikkö, Mediation Support Unit
OAS	Amerikan valtioiden järjestö, Organization of American States
ODA	Julkinen kehitysapu, Official Development Assistance
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, Organization for Economic Cooperation and Development
OIC	Islamilainen yhteistyöjärjestö, Organisation of the Islamic Conference
OM	Oikeusministeriö
PATRIR	The Peace Action, Training and Research Institute of Romania

PbP	Peace-Building Partnership
PLM	Puolustusministeriö
PYM	Paikallisen yhteistyön määräraha
RECs	Afrikan alueelliset yhteisöt, Regional Economic Communities
SIDA	Ruotsin kehitysyhteistyövirasto, Swedish International Development Agency
SM	Sisäasiainministeriö
TAC	ASEANin ystävyys- ja yhteistyösopimus, Treaty of Amity and Cooperation
TAPRI	Tampereen rauhan- ja konfliktintutkimuskeskus
UM	Ulkoasiainministeriö
UN	United Nations, YK
UNAMID	YK:n ja AU:n rauhanturvaoperaatio Sudanissa, United Nations African Union Mission in Darfur
UNDP	YK:n kehitysohjelma, United Nations Development Programme
UNEP	YK:n ympäristöohjelma, United Nations Environment Programme
UNITAR	YK:n koulutus- ja tutkimuslaitos, United Nations Institute for Training and Research
UNPOS	YK:n Somalia-toimisto, United Nations Political Office for Somalia
UPI	Ulkopoliittinen instituutti
VM	Valtiovarainministeriö
VNK	Valtioneuvoston kanslia
YK	Yhdistyneet kansakunnat
YKTN	YK:n turvallisuusneuvosto

ULKOASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA

10 / 2011

ISSN 0358-1489
ISBN 978-951-724-972-0
PDF ISBN 978-951-724-973-7